

Прошло је око четири и по године од „обојене револуције“ у Грузији и више од три и по у Украјини. То су једини подухвати ове врсте на постсовјетском простору који су дали конкретан резултат њиховим протагонистима. Остали покушаји таквих револуција нису дали резултате, већ су, напротив, махом изазвали контраефекте. То се, пре свега, односи на Узбекистан где је неуспех преврата 2005. резултирао повлачењем ове земље из ГУУАМ-а (1) (који се од тада назива само ГУАМ), чвршће везивање за Русију, фиксирано чланство у ЗНД, улазак у Шангајски споразум, као и одстрањивање америчких база из земље и дистанцу према америчкој политици уопште. Председник Казахстана Нурсултан Назарбајев везао се чвршће за Русију након само наговештених зачетака организовања покрета опозиције против њега који су имали залеђе и били слични подухватима у неким другим земљама постсовјетског простора током 2004-2005. године. Казахстан је са Назарбајевим на челу члан готово свих интеграционих односа које предводи Москва, почевши од Заједничког економског простора, где су поред ове две државе још и Украјина и Белорусија, потом ту је ЗНД, затим Шангајски споразум и ОУТБОК. Назарбаев је у својој земљи, управо од 2000. и доласка на власт Владимира Путина, прилично уравнотежио положај руско-словенске популације која заједно са Немцима и другим европским народима износи тек нешто мање од половине укупног становништва Казахстана. (2)

Грешка оних што финансирају покушаје организовања „обојених револуција“ у Средњој Азији јесте што се превасходно ослањају на опозицију из редова десних муслиманских организација. Ван политичких групација десних муслиманских партија и организација на које су покушали да се ослоне њихови протагонисти приликом организовања „обојених револуција“, остао је део политичке сцене изражен углавном у ширем савезу политичког центра који има прећутну подршку левице, као и читав немуслимански део друштва састављен од мањина европског порекла које у Узбекистану износи више од 15 процената, Киргизији између 20 - 25 процената, а у Казахстану близу 45 процената целокупног становништва. Те мањине у највећем делу чине Руси, Русофони (Белоруси и Украјинци) као и мањи број припадника других европских народа блиских и често идентификованих са русофонском групацијом са којом углавном деле и заједнички говорни језик (то су углавном Немци и у мањем броју остали - Грци, Пољаци и др.). Ту наилазимо на један парадокс изазван тиме што су главни спонзори „обојених револуција“, али и сличних начина деловања у другим крајевима света (попут источне Европе, Балкана и др), у ствари неолиберални идеолози и финансијери мултиплуралног и мултиетничког друштва и толеранције углавном из САД, попут Сороша, НДИ (чији је предводник Медлин Олбрајт), Фридон Хаус и сличних организација. Међутим, када је у питању постсовјетски простор, али и екс југословенски простор, па и неки други региони у свету, долази до недоследности. Наиме, ако је једна од основних идеја Фонда за отворено друштво, демократије уопште или заштите људских права, управо заштита мањина, посебно етничких и конфесионалних, те изградња мултиетничког друштва, заиста би требало да зачуди то што се тако лако прихватају, па чак на неки начин и подржавају драстична кршења права мањина на овим просторима. То се односи на мањине попут Руса и рускојезичког становништва у Балтичким републикама и мањина у Украјини. У Средњој Азији и уопште на постсовјетском простору када се изводе „обојене

револуције“ уопште се не рачуна на мањинско становништво. Можда је разлог томе то што је то становништво већином руско и словенско, пошто је заправо суштина „обојених револуција“ (иза читаве приче о демократији и реформама друштва) то што су оруђе у рукама америчке политике против основних руских интреса. Тако, њихова права сврха није заштита правилности на изборима и заштита људских права, већ прекрајање изборних резултата на оним изборима где проамерички кандидати и странке нису остварили жељене резултате.

У Киргизији је у „револуцији тулипана“ 2005. био постигнут почетни резултат, али је веома брзо дошло до тога да ново руководство не врши смену кадрова дотадашњег режима и да је одмах наставило стратешко партнерство са Русијом. При томе, важну улогу има и бројна руска и русофонска мањина, која као и у већини земаља Средње Азије због свог образовања и стручности заузима многа важна места у привреди дотичних држава. Киргизија је, иако за прилике пространстава Средње Азије мања земља, важан и агилан члан Заједнице независних држава и Шангајског споразума. (3)

У Молдавији је током 2005. године покушана „обојена револуција“ (4), без оствареног резултата у погледу смене дотадашње власти. Међутим, руководство ове земље је накнадано нешто појачало своје везе са Западом, нарочито ЕУ, покушавајући да посредовањем реши проблем отцепљене, а међународно непризнате Придњестровске области. Покушај интеграције Придњестровске области у Молдавију, (која историјски, географски и етнички не припада молдавско-румунском етничком и државотворном корпусу) производи сукоб интереса Молдавије и Русије. Ипак, по овом питању је остварен незванични консезус различитих страна око постојећег статуса quo : Придњестровска област је у свему независна од Кишњева и преко јужне Украјине је интегрисана у руско-русофонски национални корпус, али није међународно призната. Са друге стране, Молдавија је и даље дисциплиновани члан Заједнице независних држава.

У Азербејџану (5) је син дугогодишњег комунистичког руководиоца (који је једанаест година био први председник независне државе Алиев) успео у јесен 2005. да буде по други пут изабран за председника државе, осујетивши покушај „обојене револуције“ који је против њега повела удружена опозиција под називом „Слобода“. (6) Алиев млађи, са успехом балансира на турском подручју Кавказа, за сада вешто користећи противречности великих сила (Русије и САД), потом оних регионалних са којима Азербејџанци имају доста тога заједничког, али и оног што их раздваја. Ту се првенствено мисли на етничко порекло и веру (Турска и Иран који су и сами међусобно супротстављени), као и низ сукоба суседа у региону (Грузија, Русија-Чеченија и др.) од којих су и сами Азери протагонисти вишедеценијског сукоба са Јерменијом која им је одузела покрајину Нагорни Карабах (ова покрајина је припадала, а по међународном праву и сада формално припада Азербејџану, док је етнички и историјски јерменска).

Ниједна од две земље у којима су победиле „обојене револуције“ у међувремену нису постигле политичку стабилност. У Грузији је након „револуције ружа“ (крајем 2003. и почетком 2004. године) Сакашвили задржао власт, истина на један ауторитаран начин. Тековина „норанцасте револуције“ у Украјини највише се види у томе што функцију

председника обавља Јушченко, док се владе често мењају, (7) а место мандатара су заузимали и проруски и прозападни политичари (али нико од премијера није био проамерички оријентисан попут Јушченка). Са тог аспекта, власт у Украјини у овом периоду није била ни стабилна ни једнозначна. Међутим, може се слободно рећи да је услед тога што је Виктор Јушченко добио четворогодишњи мандат председника републике, „наранцаста револуција“ у Украјини постигла важан циљ.

Да би сачували своју власт револуционарни лидери у Грузији и Украјини, као да трагају за спољним непријатељем. То је за њих постала Русија.

Развој догађаја у Грузији

Наоружавајући се уз помоћ САД и других земаља, Грузија је постала једна од најмилитаризованијих држава у свету. Она улаже годишње милијарду долара у војску, што у односу на њену слабу привреду представља огроман напор. По висини буџета који се троши на војне потребе, Грузија сада са Израелом дели прво место у свету. Отворена подршка Вашингтона антируским покретима довела је ову земљу до тога да предузме покушај директног оружаног изазивања Русије. Ипак, сценарио по угледу на Хрватску офанзиву против Републике српске крајине из 1995, односно „Бљеска“ (што је требала да буде операција против Јужне Осетије под називом „Чисто поље“) и „Олује“ (што је морала да буде следећа операција против Абхазије) није успео. (8) У новонасталим околностима изгледа да се променио ток целокупних мировних операција у две непризнате републике које желе да се отцепе од Грузије.

У Абхазији након доласка Сакашвилија на власт, Тбилиси је почео да третира грузијско-абхазијски сукоб као гранични конфликт између Грузије и Русије. На темељу тога, Грузија се успротивила да у даљим преговорима о решавању грузијско-абхазијског конфликта учествују Абхази. Осим тога, Грузија се трудила да учини сумњивим све споразуме о решавању овог конфликта који су разрађени и међународно прихваћени још од завршетка наоружаних сукоба лета 1993. па до „револуције ружа“. Поред тога, током 2004. године дошло је до противљења учвршћивању Сакашвилија на власти у Грузији.

Већина у међународној заједници озбиљно је схватила проблем Абхазије. Тако у јунском извештају Међународне кризне групе стоји да Тбилиси сноси највећи део одговорности за конфликтно, фактички тада већ предратно стање у Абхазији (9) (у јулу месецу о блискости ратног сукоба у Грузији писали су многи страни угледни аналитички часописи међу којима је и „Асиа Тимес“). (10)

Након доласка на власт Сакашвили је у Јужној Осетији водио своју политику према Осетинима слично као и према Абхазима. Један од захтева Сакашвилија био је да се промени састав мировних снага у Јужној Осетији који је био уговорен још 1993. и до тада функционисао више од једанаест година. (11) Сакашвили је тражио да у њему уместо Руса учествују војници земаља НАТО и евентуално ЕУ. Председник Јужне Осетије Којкоти је то одлучно одбио с образложењем да у Јужној Осетији 98 процената становништва јесу држављани Русије а да нема ниједног држављанина САД или рецимо Британије или неке друге западноевропске земље. Овоме треба додати да ЗНД, чије су

чланице између осталог и Грузија и Русија, одржава мир у Јужној Осетији и Абхазији, док на постсовјетском простору нема чланица НАТО ван Балтика. Осим тога, Којкоти је наводио да од престанка сукоба у Јужној Осетији није погинуо ни један мировњак све до доласка на власт Сакашвилија, када су почели напади на патроле мировних снага. На темељу тога, Којкоти је долазио до закључка да „од стране Сакашвилија нема жеље да се стање нормализује него постоји чежња да се на било који начин нашкоди Русији и руским држављанима“.

Украјина након револуције

У Украјини је након „наранџасте револуције“, уз подршку САД и балтичких република, почео процес кварења односа са Русијом, који је повремено прекидан или имао мањи интензитет, у зависности ко је имао већину у Влади и место премијера. Заправо, председник Јушченко и политичке снаге окупљене око њега, давали су основни тон овим повременим кампањама. Имајући у виду да је Украјина у историји била колевка руске државности, а да су сами Украјинци имали своје значајно место у историји царске Русије и СССР и да су припадали руском националном корпусу (до Лењина), као и да данас готово половина земље има доминантну руску националну свест и руски језик за матерњи, то се посебна пажња обраћа покушајима ревизије историје. Тако је уз помоћ сорошевских и других НВО фондова, али некад и уз иницијативуј самих државних институција које су директно потчињене председнику републике (12), започео процес тражења научно-историјског образложења „злочиначког карактера великоруске политике према Украјини“. Као једна од омиљених тема појавило се питање одговорности за „голдомор“ - масовно умирање сеоских становника од глади у неколико региона Украјине у периоду 1932-33. Највећи кривац јесте централна комунистичка влада СССР у Москви која је наредила одузимање хране сељацима ради храњења градских становника. (13)

Једна од трибина у оквиру овог пројекта одржана је у организацији амбасаде Украјине у главном граду Естоније Талину у јулу ове године. Међутим, ова излагања о голодомору, како су то оценили украјински новинари, успела је само у малој мери. Оно што је навело на овакав закључак јесте то што су научници који су на овој трибини учествовали (а било их је из различитих земаља, а највише из саме Украјине) навели низ чињеница које не иду у прилог настојањима данашњих украјинских власти. Наиме, кобну одлуку о потреби прерасподеле хране у време настанка голодомора у СССР нису донели Руси, којих тада у совјетском руководству скоро није ни било, него Грузијац Стаљин и његов одани заменик, такође по националности Грузијац, Берија. Ово се не уклапа у планове врха садашње украјинске власти, нарочито проамерички опредељеног Јушченка, коме је најближи савезник у региону управо Сакашвили (Јушченко и Сакашвили су један другом највећи политички савезници и пријатељи у региону), па се ово историјско-научно објашњење голодомора не прихвата радо. Овоме треба додати, да се историчари слажу да тадашње одлуке у време одузимања и насилног откупа на селу у СССР (што је нарочито погодило неке области Украјине, али и Поволожја, Централног черноземног региона у Русији, као и у неким другим областима земље) нису спроводиле војне јединице него управо месна милиција која се састојала од тих истих сељака из дотичних крајева. Украјинска штампа је потом објавила неколико фељтона и интервјуа са

становницима тих села који су још данас живи, и који су се тада, тридесетих година прошлог века налазили на различитим странама (једни су учествовали у одузимању хране, а другима је она поглавито узимана). (14)

Реакције на догађаје у Јужној Осетији

Најсвежији догађаји у Грузији, пре свега у Јужној Осетији, у Украјини су изазвали различите реакције. Власт је релативно уздржана, а јавно мњење је углавном подељено. У источним и јужним областима, већина становништва са симпатијама гледа на руски одлучни подухват у смиривању Сакашвилијеве акције, док су остали региони подељени, од благих симпатија, преко неутралног држања, до нерасположења видљивог у средствима информисања у Галицији и крајњем северозападу земље. Док врх Партије региона, комунисти, социјалисти и странка Литвинова, показују суптилно расположење, премијерка Јулија Тимошенко остаје углавном уздржана. Међутим, за председника Јушченка, очигледно испровоцираног догађајима у којима је дебљи крај извукао његов идеолошки партнер у региону - Сакашвили, то је неприхватљиво па је у медијима у једној исхитреној изјави своју коалициону партнерку у влади „лепу Јулију“ оптужио за „проруско опредељење“.

Напред наведеном треба додати, да је на унутрашњој политичкој сцени, заиста тешко режим Сакашвилија прогласити за демократски, што се најбоље могло видети у његовом односу према опозицији, нарочито током 2007. и 2008. године. Демонстрације опозиције у јесен 2007. године, председнички избори у јануару, и парламентарни у мају, показали су велику ауторитарност и чак многе елементе фалсификовања резултата избора Сакашвилијевог режима. Запрепашћујуће је да после убиства око две хиљаде цивила за непуну два дана у Јужној Осетији, поглавито у Цихвалију, Сакашвили у неким од угледних западних медија (нарочито енглеског говорног подручја, док су медији рецимо у Француској и Немачкој уздржанији (15)) постаје означен као покретна икона демократије, уздржаности, уљудности и модерности. (16)

Грузија је у бившем СССР изузетно економски просперирала захваљујући својој суптропској клими и култури, па је представљала праву „стаклену башту“ за потребе осталих република, а изнад свега суседне и велике Русије. Грузија је иначе сиромашна рудама, енергентима, па је углавном представљала област примарног и терцијалног сектора за тржиште Русије – туризам, извоз супторпских култура, агрума, памука, минералне воде, риболова, цвећа, транзит робе из Русије на југ и сл. Са друге стране, практично све ресурсе и индустријске производе је увозила из Русије, где традиционално одлази у печалбу безмало половина становништва земље, а од дознака помаже економски опстанак својих породица у домовини. Сакашвили је слабу економију земље дотукао, између осталог и због погоршавања односа са Русијом, што је довело до колапса привреде. Образован у САД, ожењен Американком (као и Јушченко) Сакашвили је све карте бацио на сукоб са Русијом у интересу појединих јастребова америчке политике, без концепције и плана, што је грузијско друштво (традиционално ослоњено безбедоносно, културно, саобраћајно и економски на Русију, а без стварне и адекватне помоћи са других страна) бацило у тешку кризу, која је као свој врхунац имала војни дебакл са Остинцима и Абхазима. (17)

У самој Украјини поред политичке подељености на две целине, укупан економски салдо је веома лош. Стандард грађана је далеко испод оног у Русији, па чак и Белорусији (у време СССР се боље живело у Украјини него у Белорусији, па и значајном броју региона Русије). (18) Парадокс је међутим, да су и даље мотори привредног развоја Украјине области које се и даље неупоредиво брже развијају, а то су, у проруској југозападној половини земље Донбас и источни део државе. То је резултат Доњецке индустријске рударске макрорегије базиране и на богатству руда и енергената као и на развијеној тешкој и екстактивној индустрији, једној од највећих у Европи (совјетски Рур, са којим се може мерити још само средњи и јужни Урал и Кузбас у западном Сибиру). Своју развијеност југ дугује терцијалном сектору црноморског и азовског приморја (туризам, саобраћај, трговина). Насупрот томе, северозападна Украјина, махом оријентисана на интензивну пољопривреду чернозема и аграрно пренасељена, затим услед тренда опште депресијације цена пољопривредних производа и услед тога што је изузетно сиромашна рудама и енергентима, сем економско-културног значаја престонице Кијева, нема ширег привредног значаја.

Отуда остаје парадокс, да управо у две једине земље постосовјетског простора у којима су „обојене револуције“ победиле или макар имале опипљивијег резултата - Грузији и Украјини - политичка и друштвена стабилност како на унутрашњополитичком, тако и на спољнополитичком плану, од тада није постигнута и да је управо најлошија у региону. Шта више, обе земље се налазе у тешкој позицији - остварена је поларизација друштва, задесио их је економски застој, па им чак у перспективи прете даљи сукоби и територијална подела, а у неком од лошијих расплета и распад.

(Аутор је научни сарадник Института за политичке студије у Београду)

Фусноте:

1. ГУУАМ је формиран крајем деведесетих година. Његово стварање су углавном иницирале САД, а замишљен је као покушај прављења противтеже интеграционим токовима на постсовјетском простору чији је лидер Русија. Првобитне чланице ГУУАМ-а су Грузија, Украјина, Узбекистан, Азербејџан, и Молдавија. Узбекистан је изашао из овог покрета, након чега он носи назив ГУАМ, док Молдавија и Азербејџан уважавају снагу и лидерство Русије, као и сопствене интересе, па тако у овом покрету само „статирају“. Украјина је управо по питању свог идентитета и односа према Русији протеклих година била разапета на запад и исток земље, што се одражавало и на честе смене влада и премијера, док је једино председник Виктор Јушченко био истрајан у држању дистанце према Русији и наклоности према САД. Грузија је била најагилнији члан ГУАМ-а иако је имала доста унутрашњих нестабилности изазваних незадовољствима опозиције како према унутрашњој тако и према спољашњој политици. Тандем Сакашвили-Јушченко представља чврсту песницу антирусизма и језгро ГУАМ-а који за све ове године ипак није заживео у пракси као организована и постојана међународна регионална организација.

2. О положају руског и рускојезичког становништва у Казахстану од почетка деведесетих година до данашњих дана, погледати у Донака О Бичеин, Кахизациа, и

езикова политика в постсоветском Казахстане, у зборнику: Политическа наука и госудраствена власт в Россиискои федерации и нових назависими государства, Россииска академия наук Уралское отделение, Институт фолософфии и права, Екатеринбург, 2004;

„Положение русских в Казахстане“ на
www.geocities.com/terek_kaz/dokkaz/polozhr.html?200621

Такође погледати у Зоран Милошевић, Руско питање данас, Институт за политичке студије, Београд, 2006.и од истог аутора „Прогон Руса из Казахстана“, Српска политичка мисао, бр. 3-4, 2006, стр. 89-100.

3. У Киргизији и данас поред неколико мањих постоји и једна већа руска војна база, али и једна велика америчка..

4. Неки је зову и „револуција каранфила“.

5. Азербејџан је члан ГУАМ-а и преко његове територије иде нафтовод који повезује Грузију и Турску. То је практично једини нафтовод на постсовјетском простору који не иде преко Русије, не користи руску нафту и није чак ни повезан са руским нафтним компанијама. Са друге стране, капацитет и извори нафте овог нафтовода су веома скромни и не представљају озбиљног ривала руском монополу у експлоатацији и транспорту нафте и гаса .

6. Почетком септембра 2005. удружену азербејџанску опозицију предвођену лидерима Исом Гамбаром и Расулом Гулиевом, примили су у Варшави лично Збигњев Бжежински и Медлин Олбрајт заједно са читавом гомилом „демократских експерата, невладиних организација и фондова“, пожелевши им успех у предстојећем покушају да преузму власт на председничким изборима расписаних за новембар. Том приликом лидери удружене опозиције изјављују да уколико не буду задовољни резултатима избора да ћа изаћи на улице и преузети власт. – из Независима газета од 2. септембра 2005, и из Драган Петровић, Русија на почетку XXI века – геополитичка анализа, Прометеј, Нови Сад и Институт за политичке студије Београд, Нови Сад, 2007, стр. 411.

7. Прелазак политичког система Украјине са председничко-парламентарног на парламентарно-председнички од 1. јануара 2006 јесте део договора двеју супротстављених страна - проруске Јануковича и прозападне Јушченка. Последица тога јесте да је у овој земљи важнија функција премијера и владе од места председника државе. Ипак, устоличење Јушченка на место председника државе након «наранцасте револуције» је важан успех политичке елите северозападне половине земље, пошто су промене влада честе. Јушченко као председник именује два важна министарства која су му директно подређена (министарство одбране и спољних послова) и на тај начин контролише мрежу амбасада ове земље у свету и на тај начин има утицаја у официјелним контактима тог дипломатског нивоа.

8. Пажљивијом анализом, долазимо до закључака да је напад Грузије на Јужну Осетију и

потом планирани напад на Абхазију имало већи еквивалент у хрватској агресији на РСК августа 1995. него када са дешавањима на Косову и Метохији. Хрватска је тада атаковала на заштићене територије под старатељством трупa ОУН, „плавих шлемова“, и извршила велико и тотално етничко чишћење Срба, што је највећи етногеноцид у Европи после Другог светског рата (у Другом светском рату, по размерама извршеног геноцида над Србима, Независна држава Хрватска је била на самом врху најтежих фашистичких злочиначких подухвата, при чему је и тада тај злочин остао углавном некажњен), који је на срамоту САД и великих западних сила остао потпуно некажњен. Неки стручњаци и аналитичари у Србији су приметили већу сличност покушаја Сакашвилијеве акције према Осетинима и Абхазима управо са случајем хрватског напада на РСК 1995. него са случајем Косова (моземо издвојити текст Ђорђа Вукадиновића „Несврстана Србија“ објављеном у Политици од 19. августа 2008, и потом у широј верзији на сајту www.nspm.org.yu)

9. www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=5469&1 = 1 - Georgia and Russia: Clashing over Abkhazia

10. www.inosmi.ru/translation/242623.html - „Rat već na pragu“ ili www.atimes.com/atimes/Central_Asia/jg16ag01.html - „A War Waiting To Happen“ (оригинални текст).

11. По том међународном уговору чији је гарант Заједница независних држава чији су и Грузија и Русија чланови, по трећину контингента мировних снага у Јужној Осетији чине руске, северноосетиске (аутономна република у саставу Русије која је фигуративно учествовала пошто грузијска страна још од почетка деведесетих у време склапања овог споразума није пристајала да међу мировњацима учествују сами јужноосетинци) и грузијске снаге. Овај споразум је остао важећи до данас, дакле више од 15 година.

12. Без обзира на састав владе, Јушченко је имао право да као председник државе по уставу одређује министре спољних послова и одбране, тако да се најчешће у међународним односима развијала паралелна политика Украјине – једна од премијера који је као у случају Јануковича био проруски опредељен и владе која је најчешће имала сличну политику, а друга под патронатом председника, односно министра спољних послова.

13. Ово је би процес заступљен у неокомунистичким земљама услед марксистичко – лењинистичке идеологије да се у кратком року треба развити индустрија, нарочито тешка, што изискује присилан откуп пољопривредних производа са села. (то је процес познат и у социјалистичкој Југославији, тзв. присилни откуп, рецимо у Војводини и другим руралним областима крајем четрдесетих и почетком педесетих година)

14. На пример чланак украјинског новинара „Помирење глађу“ на – <http://www.izvestia.ru/world/article3099019>

15. Канцеларка Ангела Меркел је одмах отишла у Сочи на разговор са Медведевом где је покушала да нађе баланс између ставова САД са једне и Русије са друге стране и да

се заустави сукоб, иако има вероватно нешто више разумевања за ову прву страну. Међутим, министар спољних послова Француске Бернард Кушнер је упркос извесној дипломатској уздржаности у покушају посредовања две стране и уважавању основних руских интереса у сукобу, ипак више протезирао инетесе Грузије и САД (Financial Times од 16-17 августа 2008, „Rice tells Russia to withdraw troops“). Бивши канцелар Герхард Шредер директно је оптужио Грузију, а инидректно САД за сукобе у Јужној Осетији. Тако он у интервјуу Шпиглу од 18. августа каже да је Грузија крива за сукоб са Јужном Остијом, а да је немогуће да САД нису биле упознате са том акцијом. Опозиција у Француској и она лева и она десна, има избалансиранији однос упрема сукобљеним странама на Кавказу, па чак начелно и више симпатија за руску страну, од званичника актуелне власти оличене у Саркозију и Кушнеру

16. Погледати рецимо чланак у Financial Times од 16-17 августа 2008, „Thwarted revolutionary“, стр. 7.

17. Можда је неко из тих кругова и рачунао на овакав епилог, који би од остатка Грузије у односу на Абхазију, Јужну Осетију, Русију, па и Јерменију и можда чак и Иран, направио нови ров, (Берлински зид), који би послужио као плацдарм на овом важном геополитичком делу света у борби за светске ресурсе и моћ. Међутим, грађани Грузије од тога не могу имати велике користи.

18. Несклад између најбогатијих и бројних слојева сиромашних у Украјини се повећао, а многи облици друштвене патологије су у порасту. Француски медији указују на енорман пораст заражених АИДС-ом на постсовјетском простору у последњих неколико година. Овај проблем је на Западу већ превладан пре више година санитарним и друштвеним мерама. Међутим, Украјина је на самом врху по броју оболелих од АИДС-а и само у 2007. години је имала на десетине хиљада нових заражених особа, углавном преко раширене проституције и наркоманије. Видети листове Ле Фигаро и Либератион од почетка августа 2008.